

92

WIEP IDZENG

EVERY PICTURE TELLS
A STORY (30)

René Vietto huilde op een muurtje in
de Tour van 1934

114

MARTIN BONS

DE LANGZAME DOOD VAN
CARLO TONON

Een fatale afdaling van de Joux Plane

126

WILLIE VERHEGGHE

ROGER DECOCK & WIM VAN EST
‘Moeder Teresa in een panopticum van
rotsen’

132

FRANK HEINEN

EN IEDEREEN KEEK
NAAR DE HEMEL

Sergej Utochkin kon goed wielrennen,
hield van stunts, vliegen en snelheid.
En verder was hij gek

144

ROBERT JANSSENS

DE BALANS VAN JANSSENS
Journalist in de wereld van Post, Van
Looy, Anquetil, Merckx, Hinault,
Knetemann, Verbruggen, Armstrong
en vele anderen

156

NANDO BOERS

BEROEP WIELRENNER
DEEL 30: WILCO KELDERMAN
‘Een podiumplaats is voor mij
geen must’

174

AUTEURSBIOGRAFIEËN

WIL DE
ECHTE
KAPITEIN
OPSTAAN?
(1)

Door de verrassende komst van Tom Dumoulin bezit Jumbo-Visma met ook Primož Roglič en Steven Kruijswijk drie kandidaten voor de podia in de grote ronden. Ook heeft de ploeg met Dylan Groenewegen een van de beste sprinters van het peloton. Het motto is #samenwinnen.

Maar werkt dat?

door **BART JUNGMAAN**

P ZONDAG 15 SEPTEMBER 2019 wint Primož Roglič de Ronde van Spanje. Op maandag 16 september plaatst sponsor Jumbo een paginagrote advertentie met de boodschap *Gracias, grazie, merci.*

Roglič heeft in Madrid de kroon op een buitengewoon seizoen gezet. Van de 51 overwinningen die zijn ploeg in 2019 boekt, is dit de mooiste, de grootste en belangrijkste. Misschien nog wel mooier, groter en belangrijker: een Nederlandse supermarkt pronkt in 2019 op alle erepodia van de grote wielerronden. Derde in Italië, derde in Frankrijk en dan nu eerste in Spanje. Vandaar de drievoudige dank in de bijbehorende talen. Vandaar de verzuchting in het Nederlands: ‘Wat hebben jullie er een prachtig jaar van gemaakt.’

Het duurt die maandag niet lang of ik sta met mijn neus in het koelvak van het Jumbootje bij ons in het dorp. Volgens de advertentie zou de klinkende overwinning van Roglič in alle filialen worden gevierd met een gratis stokbrood. Als tegenprestatie verlangt de supermarkt de aanschaf van drie plastic bakjes tapas.

Eerlijk gezegd slaat de twijfel ter plekke toe. Wat hier in het koelvak ligt, lijkt in niets op wat we de afgelopen zomer kregen voorgeschoteld in café El Tigre in het stadje Alhama de Granada. Maar goed, ik wil het feestje niet verpesten. Dat doen de Jumbootjes zelf wel, het feestje verpesten.

Niets in dit filiaal herinnert aan de grote triomf. Geen slingers, geen vlaggen, geen foto's. Het stokbrood houdt zich schuil in zijn mandje. Personeel en klanten doen alsof Madrid de hoofdstad van Spanje is. Met luide stem wil een medewerkster wel navragen hoe het precies zit met hoe-heet-die-wielrenner-ook-alweer-en-wat-had-hij-ook-alweer-

gewonnen. De temperatuur in het koelvak loopt op.

Uiteindelijk komt het erop neer dat zij van boven weer eens vergeten zijn hun van beneden te informeren over wat er gaande is in de rest van Jumbowereld. Enfin, de caissière weet er nu ook van. Zij zal een bedrag van 98 cent in mindering brengen. En dat meneer nog een fijne dag mag hebben. Met zijn stokbrood, zijn tapas en zijn hoe-heet-die-wielrenner-ook-alweer.

Op weg naar huis, het stokbrood steekt als een antenne uit de fietstas, rijst de vraag hoe groot het feest was geweest als Tom Dumoulin de Spaanse ronde op zijn welbekende naam had geschreven. Had beneden dan ook van niets geweten? Zou de traktatie dan ook hebben bestaan uit een stokbrood? Tikkeltje uitbundiger misschien?

Ruim een maand eerder, op 19 augustus, de Vuelta moest nog beginnen, werd de transfer van Dumoulin officieel bekend gemaakt. Ook dat was voor de hoofdsponsor reden een krantenpagina te kopen. ‘Wat zijn we trots dat we jou als topsporter aan Team Jumbo-Visma mogen toevoegen. Samen gaan we voor de hoofdprijs.’ Ter gelegenheid daarvan gingen tompoucen als TOMpoucen met 20 procent korting de deur uit.

Die actie heb ik welbewust aan mij voorbij laten gaan. Het idee dat Dumoulin zijn statige strepen van Sunweb zou inruilen voor doorde-weeks geel-zwart was te groot om meteen te bevatten. Wat had hem in godsnaam bezielde? Tom Dumoulin was als een toneelspeler die voor zichzelf een podium had opgericht. En nu gaf hij dat podium zomaar op om er een te delen met concurrenten. Wat viel hier te winnen? Samen voor de hoofdprijs? Samen?

Voordat de Vuelta begon, kon je nog denken dat een volledig herstelde Tom Dumoulin mans genoeg zou zijn om een van de troefkaarten te zijn in de hand van zijn ploegleiding. Nu liggen de kaarten compleet anders. Na zijn demonstratie van durf en incasseringsvermogen is Primož Roglič de echte troef van Jumbo. De beste ronderenner van Nederland heeft zichzelf vrijwillig gedegradeerd tot bijkaart. Tom Dumoulin als de nel in het klaverjasspel: belangrijk, maar minder belangrijk dan de boer.

I.

Raymond Kerckhoffs, wielerverslaggever bij *De Telegraaf*, adviseert nog eens goed te kijken naar *De machinekamer van Tom Dumoulin*. Deze tv-documentaire van Dominique Weesie gaat over de eerste maanden van het afgelopen seizoen. Eerst zit Dumoulin nog op de fiets, daarna volgen de wanhopige pogingen er zo snel mogelijk weer op te komen.

De titel slaat terug op de batterij aan wetenschappers die van een topsporter een geleid projectiel moeten maken. Bedoeld als kijkje achter de schermen werd de machinekamer bij uitzending een treurig verslag van een mislukt seizoen.

Maar met de kennis van nu krijgt de machinekamer een extra lading. Het kiezelteje dat achterbleef in Dumoulins knie na zijn val in de Giro, ontwikkelde zich tot een splijtzwam.

Sunweb ging in 2019, je zou het bijna vergeten, een samenwerking aan met KPMG. Wij stervelingen denken bij die afkorting aan accountants, een beroepsgroep die in beeld komt wanneer sportieve prestaties te gelde worden gemaakt. Maar KPMG bezit ook een afdeling *data & analytics*. Die afdeling ging binnen Sunweb ook een rol spelen bij de leiding van projectielen. Op basis van zijn *data & analytics* voorspelt een KPMG'er met een ernstig gezicht de top 3 van de aanstaande Giro. Ook leuk om nog eens terug te zien.

Maar Kerckhoffs doelt vooral op de passage waarin Dumoulin zegt dat topsport in het finale stadium wordt beslist door geestelijke weerbaarheid. Wie is bereid in het zicht van de finish, wanneer de laatste krachten zijn opgebruikt, nog eens het onmogelijke te presteren? Voor het antwoord heeft Weesie hem op een bureaustoel gezet, middenin de woeste werkomgeving van trainingskamp Tenerife. Heel toepasselijk.

Tom Dumoulin zegt: 'Alles is zo gestructureerd, zo wetenschappelijk tegenwoordig. Maar ik ben een mens die op weg naar de finish bereid moet zijn om door een muur te gaan. Dat is een gevoel, geen wetenschap. En daarover bots ik weleens binnen de ploeg.'

Bij de tv-uitzending vlak voor de Tourstart liet ik me leiden door het bijwoord 'weleens'. Botsingen en botsinkjes tussen kopman en ploeg waren in de loop van de seizoenen gewoon geworden. Onder het glooiende landschap dat Tom Dumoulin heet, sluimert namelijk een vulkaan. Na het heetst van de strijd kon elk misstapje van een zenuwachtige soigneur al rekenen op een uitbrander. Toch leek de samen-

*Steven Kruijswijk als nummer drie op het podium van de Tour de France, 2019.
Midden Egan Bernal, links Geraint Thomas. Cor Vos*

werking nooit echt op het spel te staan. Daarvoor waren werkgever en werknemer te veel met elkaar vergroeid.

Onder leiding van Iwan Spekenbrink had Dumoulin zijn vleugels mogen uitslaan. Hij kon er altijd van verzekerd zijn dat die vleugels op eigen kracht functioneerden. En hij mocht zijn eigen richting kiezen: Giro of Tour of toch Giro. Dat hij in zijn vlucht hoger en sneller ging dan de rest van de ploeg, leek voor lief te worden genomen.

Niet voor niets waren werkgever en werknemer een contract overeengekomen dat hen tot en met 2021 met elkaar verbond. ‘En met het volle verstand getekend,’ zegt een nauw betrokkene. Maar ja, zegt hij ook, een arbeidsovereenkomst is net als een huwelijk. ‘Op een gegeven moment kan het toch gaan schuren.’

Zo werd geschuurd over de smalle basis van de ploeg, maar vooral over de protocollen van Spekenbrink. Dat is ook wel de akeligste meervoudsvorm die er bestaat, protocollen. Eén protocol zal zijn nut hebben, maar twee protocollen vormen al een vesting op drijfzand.

Met bewonderenswaardige volharding en ijzeren discipline heeft Iwan Spekenbrink een toonaangevende wielerploeg uit de grond gestampt. Altijd gehandeld volgens de instructies die van het wielrennen

weer een zuivere tak van sport moesten maken. In dat proces mocht geen kopman het in zijn hoofd halen boven de wet te staan. Gelijke coureurs, gelijke helmen.

Terwijl de waterdragers konden uitrusten van water dragen, moest kopman Dumoulin zich allerlei plichtplegingen laten welgevallen. Tegelijkertijd werd van hem ook verwacht dat hij hetzelfde programma als zijn ploeggenoten volgde.

Niemand denk te weten (of zegt te weten) op welk punt dat schuren echt pijn ging doen. In symbolische zin moet dat op maandag 17 juni 2019 zijn geweest. Na een operatie aan zijn linkerknie vertrok Tom Dumoulin in zijn auto naar een trainingskamp in de Alpen. Dat trainingskamp was een laatste strohalm voor deelname aan de Tour. Maar het zinloze van de onderneming begon onderweg te dagen. Tom Dumoulin draaide om en is feitelijk nooit meer teruggekeerd.

In het tijdschrift *Helden* liet de Duitse oud-sprinter Marcel Kittel het volgende optekenen: ‘Iwan Spekenbrink smeedt een ploeg voor jonge renners. Die worden ook heel goed begeleid. Maar als renners kopman worden, moet je ze een zekere vrijheid geven.’

Vijf jaar geleden waren Kittel en zijn landgenoot John Degenkolb de vaandeldragers bij wat toen nog Giant heette. De een verkaste naar Quick-Step, de ander naar Trek. Vervolgens deed de pas 24-jarige Fransman Warren Barguil van zich spreken. Hij legde in de Tour van 2017 beslag op twee bergetappes en het bergklassement. Daarna kreeg Barguil praatjes en zocht hij zijn heil in het vaderland.

Voorbeelden van een voorspoedige carrièreswitch zijn dat trouwens niet geweest. Kittel, die in zijn laatste seizoen bij Spekenbrink op de dool was geraakt, kon in dienst van Patrick Lefevere nog één Tour laten zien wat hij waard is. Daarna doofde zijn ster. Die van Degenkolb is daarmee nog altijd doende. Van Barguil is op dit moment weinig meer over dan een Franse kampioenstrui.

II.

Als manager Rik van Dongen een top 5 van meest gewilde wielrenners zou moeten maken, komt hij tot de volgende namen: Remco Evenepoel, Egan Bernal, Primož Roglič, Mathieu van der Poel en Tom Dumoulin. Ondanks het doorlopende contract informeerden ploegen

Tom Dumoulin als winnaar op het podium van de Giro d'Italia, 2017. Links Nairo Quintana, rechts Vincenzo Nibali. Cor Vos

voortdurend bij Van Dongen naar Dumoulin. Zo welbespraakt en strijdlustig wordt niet vaak hard gefietst. Zo knap evenmin.

Maar Tom Dumoulin is, behalve welbespraakt, strijdlustig en knap, ook kieskeurig. Hij zal zijn hand niet gauw steken in wespennesten als Bahrain en Astana. Om min of meer dezelfde reden viel het serieus geïnteresseerde Ineos af. In 2018 had Dumoulin vraag- en uitroeptekens gezet bij de gang van zaken rond Chris Froome, kopman van toen nog Sky. Froome bleef in koers, ondanks de verdenking van doping. Het zou gek zijn wanneer Dumoulin dat, in ruil voor een hoop geld, vergat.

Geld mocht, volgens zijn manager, nooit een bepalende factor zijn. Tom Dumoulin wil niet onderbetaald worden, maar ook niet overbetaald. De motivatie moet uit hem zelf komen en niet worden belast door een salarisstroom.

Zo groot als de keuze in theorie was, zo klein werd die in de praktijk. Een verhuizing, zoals Ineos zou hebben verlangd, was bijvoorbeeld uitgesloten. Directeur David Brailsford concentreert zijn coureurs in Monaco waar de ploeg ook haar trainingscentrum heeft. Maar mevrouw Dumoulin heeft ook een loopbaan en die voltrekt zich in de buurt van Kanne, hun Vlaamse woonplaats.

Het werd dus een kwestie van wegstrepen en het resultaat ligt ei-

genlijk voor de hand. Tom Dumoulin hecht nu eenmaal aan een vertrouwde werkomgeving met collega's op wie hij kan bouwen, met wie hij zelfs bevriend kan zijn. Jos van Emden bijvoorbeeld.

Zo stonden ze, twee jaar geleden, in het centrum van Milaan samen feest te vieren. De een had de afsluitende tijdrit van de Giro gewonnen, de ander de Ronde van Italië als geheel. In zijn blijdschap riep Tom Dumoulin: 'Dit is een droomscenario.' Dat werd opgepikt door een microfoon en vervolgens de klarenstoot op de sociale media toen definitief duidelijk was dat die twee voortaan ook ploeggenoten zijn.

Inmiddels zijn we bijna drie maanden verder. De TOMpouces zijn over de datum, de tapas hebben die nooit gehaald en het stokbrood heeft zich ook weleens beter gevoeld. Tijd om de balans op te maken.

Met Tom Dumoulin gaat het hartstikke goed. De gedwongen periode van rust heeft hij uiteindelijk kunnen opvatten als een sabbatical. De batterij is weer opgeladen, de liefde voor de sport weer opgebloeid. Hij voelt zich gewaardeerd en gerespecteerd. In de woorden van Richard Plugge, zijn nieuwe werkgever: 'Als een vis in het water.' De linker knie buigt en strekt als nooit tevoren. Ook de conditie is weer als vanouds. 'In topvorm maar uitgerust,' aldus de aantekening op zijn rapport bij een eerste test op het Drielandenpunt in november.

Voor Plugge is zijn komst niets minder dan een mijlpaal. Zo'n grote vis heeft hij nog nooit binnengehaald en dan is het ook nog eens een Nederlandse vis. De hoofdsponsor, die zich graag opwerpt als beschermheer van de Nederlandse sport, mag de handjes dichtknijpen.

Eind november 2019 heeft de ploegleiding de puzzel voor komend seizoen gelegd. Plugge wilde die, op belofte van voorlopige geheimhouding, wel onthullen. Hij plaatste er wel de kanttekening bij dat de coureurs nog akkoord moesten gaan. Dat moest de week daarop gebeuren tijdens een trainingskamp in het Spaanse Girona. En daar stemden de renners met de uitkomst van de puzzel in.

De eerste grote ronde van het jaar, die van Italië, is voor het klassement van ondergeschikt belang. Dylan Groenewegen krijgt er alle steun en vrijheid in de massasprints, George Bennett mag het beste maken van het klassement.

Alle drie de kapiteins gaan aan boord van het schip dat op 27 juni in Nice aanmeert voor de start van de Ronde van Frankrijk. Dus ook Steven Kruijswijk, die vervolgens (de enige) kopman wordt in de Vuelta. In de Tour weet het drietal zich verzekerd van de allerbeste ondersteu-